

УДК 657.471

Кулакова О.В., асистент

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ЗАТРАТ І СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА КОКСОХІМІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

В науковій статті акцентується особлива увага на розвитку методів аналізу затрат і собівартості продукції (коксу) коксохімічних підприємств в сучасних умовах.

Ключові слова: методика, аналіз затрат, кокс, коксохімічне виробництво.

Kylakova O.

METHODS OF ANALYSIS OF COSTS AND PRODUCTION COSTS AT COKE PLANTS

This paper emphasizes the scientific emphasis on the development of methods for the analysis of costs and production costs (coke) coke enterprises in today's.

Key words: methods, cost analysis, coke, coke production.

Кулакова Е.В.

МЕТОДИКА АНАЛИЗА ЗАТРАТ И СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ НА КОКСОХИМИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

В научной статье акцентируется особое внимание на развитии методов анализа затрат и себестоимости продукции (кокса) коксохимических предприятий в современных условиях.

Ключевые слова: методика, анализ затрат, кокс, коксохимическое производство.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливим науковим та практичним завданням. Враховуючи той факт, що вся діяльність коксохімічного підприємства орієнтується не на проміжні, а на кінцеві результати, то забезпечення раціонального використання ресурсів є виробничою функцією управління для досягнення цих результатів. Відповідно аналіз ефективного використання ресурсів підприємств коксохімічної галузі пропонує пошук резервів їх економії, що забезпечує ефективність виробництва в цілому.

На нашу думку, враховуючи особливий характер і специфіку

виробництва коксу підприємствами коксохімічної галузі необхідно розробити спеціальну методику чинникового аналізу собівартості коксу.

Дослідження різних аспектів, що стосуються затрат коксохімічного виробництва, передбачає практичне застосування методичних прийомів економічного аналізу, використання системи його принципів в процесі оцінки регулюючих впливів і виявлення причин відхилень від встановлених параметрів. Все це реалізується у структурі методики економічного аналізу затрат. Ми погоджуємося з думкою В.Ф. Журко і інших вчених, які вважають, що змістом методики є структура і технічні рішення, що пропонуються в ній, які визначаються в основному трьома факторами: специфікою об'єктів управління; принципами організації управляючих систем; особливостями оперативного аналізу, як функції управління [1, с.13]. Причому в системі управління на методику мають вплив всі стійкі внутрішні зв'язки об'єкту управління, в яких знаходять своє відображення процеси, пов'язані з постачанням, виробництвом продукції і її реалізацією. З врахуванням принципів організації систем управління зміст методики визначають мета і призначення цих систем, діюча методологія функцій планування, обліку і регулювання, у зв'язку з якими знаходить своє вираження і функція аналізу. Крім цього, зміст методики багато в чому залежить від функцій оперативного аналізу, його мети, методів дослідження в системі затрат.

Аналіз останніх досліджень у яких започатковано вирішення проблеми. Виділяючи складові елементи методики аналізу, С.В. Мних зауважує, "...що у загальній спеціальній літературі, яка присвячена проблемам методології аналітичних досліджень, немає однозначного визначення його структурної будови, яка включає такі основні елементи: цілі і завдання економічного аналізу; сукупність синтетичних та аналітичних показників і їх взаємозв'язки; фактори, що впливають на зміну показників; джерела інформації; конкретні методи аналізу; порядок оформлення результатів та їх оцінку; організаційне і технічне забезпечення виконання аналітичних робіт." [2, с. 15].

Окрім автори визначають методику, як прообраз процесу аналізу описання порядку і режиму його протікання [3, с. 27]. Вони вважають, що в методиці шляхом людського фактору об'єднуються мета і завдання аналізу, що відображаються в вихідній інформації,

вхідна інформація, принципи, методи і техніка.

В літературі з економічного аналізу немає однозначного визначення складу елементів методики. Деякі автори розглядають зміст аналізу у вузькому змісті. В.С. Спирін розкриває її зміст “ ... як логічно обґрунтовану послідовність прийомів перетворення інформації, яка характеризує відношення елементів в аналізуємому об’єкті”. Найбільш принциповою в оцінці змісту методики аналізу є позиція А.Д. Шеремета, який включає в склад методики наступні елементи: цілі і завдання; сукупність синтетичних і аналітичних показників; джерела інформації конкретні методи аналізу і їх оцінку; організаційне забезпечення виконання аналітичних завдань.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Важливе значення має чітке і однозначне вирішення в методиці аналізу затрат питань, пов’язаних з переліком об’єктів аналізу на різних рівнях управління виробництвом коксу, зі змістом вихідної інформації, часом і способом отримання результативних аналітичних показників та використанням аналітичної інформації в процесі прийняття управлінських рішень. Значну увагу в методиці слід приділити використанню спеціальних прийомів і засобів обробки інформації для забезпечення досягнення своєчасності формування даних аналізу про затрати для управлінської ланки.

В процесі дослідження і з врахуванням діючої методики рішень, які б дали змогу без будь-яких змін або з незначним уточненням використати її в процесі здійснення аналітичних процедур і прогнозування підприємствами «УКРКОКС». Типовість у розробці методики аналізу затрат може бути досягнута завдяки використанню універсальних аналітичних прийомів з одночасним врахуванням окремих внутрішніх особливостей діяльності підприємств коксохімічної галузі.

Здійснення аналізу затрат на основі показників ранжування дає змогу забезпечити достатню повноту аналітичного спостереження за всіма об’єктами аналізу, скласти раціональну інформаційну базу з врахуванням можливості автоматизації аналітичного процесу.

Сам процес моделювання системи затрат із визначенням взаємозв’язків між показниками цієї системи, дає змогу прорахувати можливі напрямки раціонального використання ресурсів підприємства.

Ми не зовсім погоджуємося з думкою окремих авторів, які

пробують визначити методику, як сукупність прийомів вивчення соціально-економічної інформації, а також систему правил та вимог, що забезпечують ефективність самого методу [4, с. 39]. Таке визначення не дає змоги врахувати комплексного підходу до вивчення об'єктів, як системи, з метою узагальнення інформації для прийняття рішень з врахуванням різних аспектів управління.

Мета і завдання аналізу затрат в умовах конкуренції і можливості вибору різних варіантів дій орієнтуються не стільки на проміжні, скільки на кінцеві фінансові показники діяльності коксохімічних підприємств.

Якість проведення аналізу затрат в значній мірі залежить від творчого використання принципів і методів аналізу, які дають змогу організації системного підходу до вивчення господарської діяльності коксохімічних підприємств.

При цьому важливо врахувати особливості методу і процесу системного аналізу затрат, пов'язаних з виробництвом і реалізацією коксу. До концептуальних принципів відносять наступні: комплексність вивчення затрат; порівняльність з метою виявлення певних закономірностей наступного впливу на них; випереджуючого відображення з дотриманням пріоритетності попереднього і прогнозного аналізів затрат; безперервність проведення і виявлення “вузьких місць” у структурі затрат та ін.

Раціональна організація інформаційного забезпечення аналізу залежить від змісту вихідної інформації і відноситься перш за все до показників, які ми маємо і отримуємо в ході здійснення аналізу затрат. Джерелами економічного аналізу затрат можуть бути дані оперативного, бухгалтерського і статистичного обліку, нормативно-довідникові і спеціальні дані, отримані з використанням спеціальних методів і прийомів.

Головна мета аналізу, на нашу думку, у виробленні таких аналітичних результатів, рекомендацій, які б максимально сприяли прийняттю управлінських рішень. Методика аналізу в першу чергу повинна визначатися структурою і властивостями системи коксохімічних підприємств.

Висновки. Можна сказати, що просте співставлення абсолютного рівня показника собівартості і затрат на 1 гривню товарної продукції в багатьох випадках може не дати очікуваного ефекту, так як на їх величину впливають такі фактори, як структура випущеної продукції, її якість, рівень собівартості окремих видів

продукції і ціна.

Для більш детального аналізу собівартості коксу необхідно порівнювати її по кожній статті затрат окремо. На нашу думку, такий аналіз дозволяє у випадку економії чи перевитрат по окремих статтях калькуляції виявити умови, які спричиняють економію, чи причини перевитрат. Аналіз собівартості всього коксу необхідно проводити за основними статтями калькуляції, бажано в динаміці.

Перед порівнянням затрат по кожній статті необхідно порівняти між собою структуру собівартості підприємств, що аналізуються. Відмінності в структурі собівартості, на нашу думку, обумовлені специфічними особливостями виробництва.

Порівняння і вивчення структури затрат важливе перш за все для визначення шляхів зниження собівартості. Аналіз кожної статті собівартості починаємо із порівняння норм, які прийняті при розрахунку собівартості.

Метою порівняння матеріальних затрат є розробка заходів по зменшенню затрат на одиницю продукції, шляхом вдосконалення технології виробництва, втілення прогресивних методів управління.

1. Журко В.Ф. Оперативний економічний аналіз в управлінні виробництвом/ В.Ф. Журко, В.Д. Пантелеев, Б.А. Рябинін. – М.: Фінанси і статистика, 1983. – 232 с.
2. Мних Є.В. Економічний аналіз / Є.В. Мних, І.Д. Ференц. – Львів, 2000. – 450 с.
3. Житна І.П. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств/ І.П. Житна, А.М. Нескреба. – К., 1992. – 385 с.
4. Яцків М.І. Теорія економічного аналізу / М.І. Яцків. – Львів, 1993. – 216 с.